

Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö n:o 16 hallituksen esityksestä laeiksi työttömyysturvalain muuttamisesta ja työttömyyskassalain 29 §:n muuttamisesta

Eduskunta on 8 päivänä marraskuuta 1991 on lähettänyt sosiaali- ja terveystieteiden valtiokuntaan valmistelevalle käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 178 laeiksi työttömyysturvalain muuttamisesta ja työttömyyskassalain 29 §:n muuttamisesta.

Asian johdosta ovat valtiokunnassa olleet kuultavana vanhempi hallitussihteeri Sakari Heikkilä sosiaali- ja terveystieteiden toimistopäällikkö Erkki Sahlberg kansaneläkelaitoksesta, johtaja Seppo Naumanen valtion opintotukikeskuksesta, asiamies Tapio Kuikko Suomen Työntekijäin Keskusliitosta, työvoimapolitiikan asiamies Martti Huttunen Liiketoimintajain Keskusliitosta, vastaava lakimies Kirsti Palanko-Laaka Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestöstä, tutkimussihteeri Bjarne Andersson Toimihenkilö- ja Virkamiesjärjestöjen Keskusliitosta, kassanjohtaja Pentti Koponen Suomen Teknisten Toimihenkilöjärjestöjen Keskusliitosta, kassanjohtaja Kirsti Haapa-aho Akavasta, toimistopäällikkö Marja-Leena Meriläinen Metallityöväen liiton työttömyyskassasta ja puheenjohtaja Pasi Laitala Suomen Lukiolaisten Liitosta.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että lukion tai peruskoulun päivälinjalla opiskelevaa pidetään päätoimisena opiskelijana lukukauden päättymiseen asti. Esityksessä ehdotetaan lisäksi laajennettavaksi työttömyyskassojen keskuslainsäädännön hallintoneuvoston kokoonpanoa. Työttömyysturvalakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että työttömyyspäivärahaan ei ole oikeutta henkilöllä siltä ajalta, jolta hänellä on oikeus saada työntekijänsä irtisanomissuorituksen palkkaa tai sitä vastaavaa korvausta.

Esitys liittyy osittain valtion tulo- ja menoarvioesitykseen vuodelle 1992. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan eri aikoina, osittain jo vuoden 1992 alusta.

Helsingissä 4 päivänä joulukuuta 1991

Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunta kiinnittää huomiota tarpeeseen selvittää työttömyysturvan ja opintotuen keskinäistä suhdetta ja myöntämiskäytäntöä. Opintotukea on kehitettävä ottaen huomioon nuorisosaasteen koulutuksen kehittämishankkeet, muun muassa luokaton lukio, ja selvitettävä sen vaikutukset työttömyysturvan myöntämiseen. Työttömyysturva ei valtiokunnan käsityksen mukaan saa evätä sellaisten opintojen aikana, joita tyypillisesti harjoitetaan myös työn ohessa. Tällöin ei opintojen harjoittaminen myöskään ole työn vastaanottamisen esteenä.

Opintotuen ja työttömyysturvan ja muidenkin etuuksien keskinäisessä suhteessa on kiinnitettävä huomiota siihen, ettei samanaikaisesti myönnetä tukea eri järjestelmistä ja ettei toisaalta kukaan jää vaille tarpeellista tukea. Kunkin järjestelmän vastuu tuen myöntämisestä on määriteltävä riittävän selkeästi ja toisen järjestelmän säännökset huomioon ottaen.

Työttömyysturvan perusturva on selvitettävä myös sen suhteen, missä tilanteissa ja minkä tasoisena nuorelle ja täysi-ikäiselle myönnetään etuuksia ottaen huomioon myös lapsilisäjärjestelmä, opintotukijärjestelmä ja muut vastaavat seikat. Järjestelmien yhteensovittamisen edellyttämät hallinnolliset ratkaisut on myös selvitettävä.

Työkyvyttömyyseläkkeen hakijan, jonka hakemus on hylätty, oikeus työttömyysturvaan tulee järjestää, jotta henkilölle ei synny perusteettomia menetyksiä etuuksissa.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Näin ollen valtiokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakiehdotukset hyväksyttäisiin muuttamattomina.

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Skinnari, varapuheenjohtaja Taina ja jäsenet Ala-Harja, U. Anttila, Hiltunen, Kauppinen, Kemppainen,

Kuittinen, Mutttilainen, O. Ojala, Perho-Santala, Puhakka, Puisto ja Stenius-Kaukonen sekä varajäsenet Morri ja Takala.

Vastalauseita

I

Hallituksen esityksessä esitetään työttömyysturvain muuttamista siten, että peruskoulun tai lukion päivälinjalla opiskelevaa pidetään päätoimisena opiskelijana lukukauden päättymiseen asti ja että ensimmäisen kerran työmarkkinoille tulevan henkilön peruspäivärahaoikeus alkaa kuuden viikon kuluttua työmarkkinoille tulosta lukien. Hallituksen esityksessä ei kuitenkaan täsmennetä, mitä työmarkkinoille tulolla tarkoitetaan.

Päätoimisen opiskelun määritelmää täsmennetään hallituksen esityksessä työttömyyspäivärahaoikeuden rajoituksia käsittelevässä työttö-

myysturvain 5 §:ssä. Työmarkkinoille tulon määräytymisajankohdalla on merkitystä peruspäivärahaoikeuden karenssiajan alkamisen kannalta. Käsittääksemme valiokunnan olisi tullut mietinnössään tähdentää, että työmarkkinoille tuloa koskeva karenssiaika voi kuluu myös koulutusaikana, mikäli opiskelija voi tuolloin vastaanottaa työtä. Tämän tulkinnan mukaan esim. abiturientit voisivat ylioppilaskirjoitusten jälkeen työnhakijoiksi ilmoittaututtuaan ja karenssiajan päätyttyä saada työttömyyskorvausta sitten, kun lukukausi on päättynyt.

Helsingissä 4 päivänä joulukuuta 1991

Ulla Anttila
Kyllikki Mutttilainen

Jouko Skinnari
Virpa Puisto

II

Hallitus esittää, että abiturientit voisivat saada työttömyyspäivärahaa vasta lukukauden päätyttyä. Tosiasiallisesti lukiolaiset ovat kuitenkin työmarkkinoiden käytettävissä heti ylioppilaskirjoitusten päättyessä. Monet nuoret ovatkin menneet välittömästi töihin ansaitakseen toimeentulonsa, sillä kaikilla vanhemmilla ei ole riittäviä mahdollisuuksia tukea lasten koulunkäyntiä. Nuorten työssäkäynnistä saadut varat ovat ennen kaikkea nuoren oman, mutta myös koko perheen toimeentulon kannalta välttämättömiä. Viime keväänä tilanne on muuttunut niin, että abiturienteista moni on jäänyt vaille hakeamaansa työtä, joten he ovat ilmoittautuneet

työnhakijoiksi työvoimatoimistoon. Mielestämme heillä tulisi tässä tilanteessa jatkossakin olla mahdollisuus saada työttömyyspäivärahaa. Siksi ehdotamme, että hallituksen ehdottamaa 5 §:n 6 momentin muutosta ei hyväksyttäisi.

Kannatamme muutosta, jolla selkeytetään työttömyysturvain säännöksiä siltä osin, että irtisanomisajalta työnantajan on maksettava palkkaa eikä samalta ajalta makseta työttömyyspäivärahaa. Muutos tulisi kuitenkin saada voimaan jo 1.1.1992, jotta työntekijät eivät enää jäisi kokonaan toimeentuloa vaille asiasta syntyneiden kiistojen vuoksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että toinen lakiehdotus hyväksyttäisiin valiokunnan mietinnön mukaisena ja

että ensimmäinen lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

1.

Laki työttömyysturvalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 24 päivänä elokuuta 1984 annetun työttömyysturvalain (602/84) 5 §:n 1 momentin 11 ja 12 kohta, (*poist.*) 9 §:n 4 momentti ja 13 §:n 2 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 5 §:n 1 momentin 11 ja 12 kohta 27 päivänä maaliskuuta 1991 annetussa laissa (620/91) (*poist.*) sekä 9 §:n 4 momentti ja 13 §:n 2 momentti 9 päivänä helmikuuta 1990 annetussa laissa (98/90), ja lisätään 5 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 27 päivänä helmikuuta 1987, 20 päivänä tammikuuta 1989 ja 28 päivänä joulukuuta 1990 annetuilla laeilla (226/87, 69/89 ja 1322/90) sekä (*poist.*) 28 päivänä joulukuuta 1990 annetulla lailla (1367/90) ja mainitulla 27 päivänä maaliskuuta 1991 annetulla lailla, uusi 13 kohta seuraavasti:

5 §

Työttömyyspäivärahaoikeuden rajoitukset
(1 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

(6 mom. *poist.*)

9 ja 13 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Voimaantulosäännös

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1992 (*poist.*).
(2 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

Helsingissä 4 päivänä joulukuuta 1991

Marjatta Stenius-Kaukonen

Outi Ojala

